

Kammarmusikmanifestet. Replik 6

Bidrag från Lennart Nilsson
2008-08-23
Senast uppdaterad 2008-08-23

Vad vill Kammarmusiknämnden? Manifestet, debattinläggen och de enskilda medlemmarnas uttalanden pekar idag åt olika håll. Kammarmusiknämndens anspråkslösa framtoning står i kontrast mot den makt de har i form av att representera en av de verkligt tunga institutionerna, Musikaliska akademien. Det är därför av yttersta vikt att Kammarmusiknämnden preciserar sin ståndpunkt, menar Lennart Nilsson i en replik.

I det senaste inlägget i debatten kring Kammarmusikmanifestet har gruppen bakom detta, Musikaliska akademiens kammarmusiknämnd (KN), några kritiska synpunkter på mitt inlägg från den 29/5, där jag bland annat kritiserar Kammarmusikmanifestet på ett par punkter.

Om jag förstår KN:s allmänna och svepande formuleringar rätt gäller kritiken följande:

1. Mitt påpekande av att den improviserade musiken saknar representanter i såväl KN som den grupp man konsulterat inför författandet av Kammarmusikmanifestet. Av detta drar jag slutsatsen att den improviserade musiken riskerar att hamna på undantag i strävandena att stärka det fria musiklivets ställning.
2. Min kritik av att medlen för att stärka det fria musiklivet främst ska tas från Rikskonserter och Länsmusiken, inte från de institutionsbundna orkestrarna.

Som jag klart och tydligt anger i min artikel utgår min kritik inte bara från texten i själva manifestet, utan också från den efterföljande intervjun med Anna Lindal i Nutida Musik 1/2008. Jag förutsätter att Lindal här framträder som representant för KN, inte som privatperson med avvikande åsikter från nämndens övriga ledamöter. Om det senare varit fallet borde det klart ha angivits.

KN inleder sin kritik med att hävda att jag gör mig skyldig till ”grundläggande missuppfattningar om Kammarmusikmanifestets bakgrund och målsättning”. Vilka dessa missuppfattningar mera exakt skulle vara är inte så lätt att utröna. Jag får därför delvis gissa när jag kommenterar punkterna 1 och 2 ovan, var för sig.

1. Jag kan ju knappast ha missuppfattat det faktum att improvisationsmusiken inte är företrädd bland er som står bakom Kammarmusikmanifestet. Det är ju bara att läsa innantill. Ni säger själva i ert senaste inlägg att ”improvisationsmusiken är en viktig del” av det fria musiklivet. Om detta nu inte bara är en läpparnas beklännelse, varför inte ta med en representant för den musiken, naturligtvis helst i KN, men åtminstone i den grupp ni konsulterat? Det borde väl vara väldigt lätt gjort. Kanske menar ni att jag missförstått er (förmodade) uppfattning att KN och dess nuvarande grupp av rådgivare alldeles utmärkt företräder improvisationsmusiken även utan att ha med någon representant för denna. Jag har inte missförstått någonting heller, men jag menar att ni har fel. ert vida kammarmusikbegrepp innehåller flera olika genrer, vilket inte är helt oproblemiskt. Att ge ett begrepp ett nytt och utvidgat innehåll medför obevekligt förändringar i den praxis som är knuten till begreppet. Detta ha KN till stor del missat.

Ni beskyller mig för att jag ”ställer olika genrer mot varandra”. Men det är ju det ni själva gör genom ert agerande. Jag vägrar nämligen tro att någon av de genrer som innefattas i ert kammarmusikbegrepp, i den synnerligen angelägna kampen för att förbättra det fria musiklivets ställning, kan representeras av några andra än sina egna. Och detta oberoende av hur vidsynta de självutnämnda representanterna än upplever sig själva. Det här påminner mig om en diskussion, för några år sedan, om fördelningen av samhällsbidrag till musiken i min hemstad Västerås. Efter diskussionen kom en representant för stadens sinfonietta fram till mig och sa: ”Men inte ska väl vi som företräder musiken strida inbördes”. Det kan noteras att verkligheten bakom diskussionen var den att sinfoniettan hade ett samhällsbidrag på ungefär 500.000 kr per konsert, vilket ganska exakt motsvarade vad Nya Perspektiv fick i kommunalt bidrag på 2,5 år. ”… inte ska vi väl strida inbördes….” Jo, pyttsan.

Jag är mycket angelägen om att det fria musiklivet visar upp en enad front i kampen för att stärka dess position. Jag ser RANK som ett föredöme när det gäller relationerna mellan de olika genrer man representerar. Här har den noterade konstmusiken, improvisationsmusiken och den elektroakustiska musiken likvärdiga ställningar. Och jag har själv i ett flerårigt styrelsearbete försökt ge ett och annat blygsamt bidrag till detta. I RANK:s styrelse kan vi utan vidare ta upp frågan om relationerna mellan de olika genrererna utan att någon blir beskylld för ”misstänkliggörande”. Och i den här debatten infinner sig ju osökt frågan om vem/vilka som står för misstänkliggörandet.

Det jag har gjort är att jag påtalat KN:s klumpiga agerande i den aktuella frågan. Resultatet av detta kan emellertid mycket lätt rättas till. Gör det!

2. Vad gäller frågan om finansiering av det nav för kammarmusik som KN föreslår vill jag i min kritik av kritiken utgå från ett stycke i KN:s senaste debattinlägg:

”De kostnadsförslag som lämnas i Manifestet utgår från att den infrastruktur som nu finns för den fria musiken skulle finnas kvar och kompletteras av ett fungerande nav för just kammarmusik. Manifestet pekar inte ut någon enskild institution för nedläggning eller försvagning: inte Rikskonserter, inte Länsmusiken, inte orkesterinstitutionerna (författarnas kursivering). Manifestet pekar istället (min kursivering) på den oerhörda snedvridning som sker av medel till institutionerna jämfört med till den fria musiken, en snedvridning som försvårar utveckling inom just detta breda fält.”

Mot detta ställer jag följande uttalande av Lindal:

”I och med att vi inte varit så tydliga verkar många tro att vi vill ta pengarna från orkestrarna. Men det handlar inte så mycket om det. Jag tror att det kommer att frigöras en massa pengar i svensk musikpolitik under de närmsta åren...”

Därefter talar Lindal en hel del om hur mycket det planerade navet skulle kunna göra för pengar som frigörs från Rikskonserter och Länsmusiken. Min slutsats att navet är tänkt att finansieras med pengar härifrån, medan orkestrarna får frikort, ligger väl ganska nära till hands. Hur ska då citatet ovan, från KN:s senaste debattinlägg, tolkas? Menar ni att pengar ska tas från hela institutionslivet, alltså även orkestrarna? I motsats till vad Lindal säger. Ett klargörande är verkligen på sin plats. Alla de tre nämnda parterna är i behov av förändringar, där en del tveklöst medför att pengar frigörs. Speciellt gäller detta, såvitt jag kan se, orkestrarna. I mitt förra inlägg skisserade jag en sådan möjlig förändring som skulle höja den genomsnittliga musikaliska kvalitén, och samtidigt sänka kostnaderna.

Vad gäller Rikskonserter skisserade jag också en ny inriktning för verksamheten, något som Björn Stålne instämde i. Det är väl i osannolikt att en sådan omläggning också kan sänka kostnaderna för Rikskonserter. Jag vet att landets länsmusikorganisationer fungerar väldigt olika, och jag har inte den överblick att jag vill uttala mig generellt om dem. Men jag är övertygad om att pengar kan frigöras till en verksamhet som jag tror att många goda krafter inom musiklivet, bland annat KN och RANK, skulle kunna enas om. Det är emellertid nödvändigt att se att ett frigörande av medel från Rikskonserter, Länsmusiken och orkestrarna påverkar musiksverige på väldigt olika sätt. Därför är det viktigt att KN preciserar sin ståndpunkt. Speciellt som olika uttalanden i dag pekar åt olika håll.

KN beskriver i sitt senaste inlägg Manifestet som något ganska anspråkslöst: ”ett idédokument från fem musikkonstnärer om just den fria kammarmusiken och inget annat”. Nåja, så anspråkslöst är det väl inte. Ni fem musikkonstnärer representerar ju faktiskt en av de tunga institutionerna i svenskt musikliv, Musikaliska akademien. Med Manifestet som grund tänker ni påverka bland annat kulturutredningen, konstnärnämnden och riksdagens kulturutskott, med syfte att förbättra den fria musikens ställning. Detta syfte sympatiserar jag odelat med. Men för att uppnå det är det viktigt att ni tar till er relevant kritik och inte avfärdar den med nedlåtande kommentarer om ”missuppfattningar”, ”misstänkliggöranden” och illasinnade syften att ”ställa olika genrer mot varandra”, samtidigt som ni i självgodhet beskriver den egna gruppen som den som vill ”lyfta blicken”.

Lennart Nilsson

producent Nya Perspektiv och Perspectivesfestivalen i Västerås